

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3*
VISIONARY LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

นฤวรรณ มาตชัยเคน¹, พระครูชัยรัตนากร²
Naruewan Martchaiken¹, Phrakruchairattanakorn²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : naruewan2612@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและด้านการสร้างวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจน สามารถถ่ายทอดให้บุคลากรเข้าใจตรงกับผู้บริหาร สนับสนุนทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ กระตุ้นให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์; ผู้บริหารสถานศึกษา; ครู

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the visionary leadership of the school administrators under the Mahasarakham Primary Education Service Area Office 3 2) to compare the visionary leadership of school administrators, and 3) To study recommendations on the visionary leadership of the school administrators. The sample group consisted of 275 school administrators and teachers. The research tool was a questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation t-test and one-way analysis of variance F-test (One-Way ANOVA)

The results showed that: 1) The visionary leadership of school administrators overall was at a high level when are rated as high when considering each aspect order from the highest to the lowest were propagation of vision, followed by implementation of the vision, being a role model. The aspect with the lowest average score is vision creation. 2) The results of comparing the level of the visionary leadership of the school administrators, classified by position, education level, work experience overall and vision formation was statistically significantly different at the .05 level, otherwise there was no difference. 3) Recommendations for the visionary leadership of the school administrators: administrators should have a clear vision, could be conveyed to personnel to understand exactly the same as the administrators, supporting teachers and school personnel to realize the importance of vision, should behave as a role model with virtue, ethics, and honesty.

Keywords : Visionary leadership qualities; School administrators; Teachers

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาในไทยมีการพัฒนาก้าวหน้าทันสถานการณ์ต่างๆ ของโลก โดยการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ในสถานการณ์ปัจจุบันทำให้การศึกษาไทยนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การที่จะช่วยให้องค์กรหรือสถานศึกษาพัฒนาไปในทิศทางหน้าได้ อย่างมั่นคง การศึกษาจะต้องเน้นเรียนรู้จากสถานที่จริง มีการจัดการศึกษาให้ทั้งเด็กวัยเรียนและผู้ใหญ่ ด้านการบริหารจัดการที่มีรูปแบบอิสระมากขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงสถานศึกษาจะเปลี่ยนแปลงบทบาทเป็นสถาบันที่สนับสนุนความ มั่นคงทางสังคมและจิตใจให้กับผู้เรียน (ปัทมา ปันทังกูร, 2561) ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ดีในอนาคตจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีทั้งนี้เพราะ ภาวะผู้นำ จะเป็นการใช้อิทธิพล อำนาจของตำแหน่งหรือของตน ให้ผู้อื่นยินยอม คล้อยตาม หรือ ปฏิบัติตาม มีการยอมรับในตัวของผู้ผู้นำ (สุริรัตน์ โตเสียว, 2560) การบริหารไม่ใช่เพียงการใช้วิธีการ บริหารตามหลักการบริหารโดยทั่วไป แต่ยังต้องมีภาวะการเป็นผู้นำการบริหาร มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมจริยธรรมมั่นการพัฒนาตนเอง พัฒนาสถานศึกษา และพัฒนาสังคมได้อย่างดียิ่ง

ดังนั้นภาวะผู้นำจึงจำเป็นต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหารตลอดจนแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2553)

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการศึกษา และในการบริหารงานเพราะผู้บริหารถือเป็นผู้นำ หลักของโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ที่จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จผู้บริหารต้องให้ทุกฝ่ายในโรงเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่ตามความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มที่ ฉะนั้นภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นหัวใจสำคัญที่มีการสร้างวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เผยแพร่วิสัยทัศน์ รู้จักวิธีการดึงผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จะต้องมีความมุ่งมั่น ขอบหาประสบการณ์ ผักผ่อนตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ สามารถกำหนด หรือสร้างภาพความสำเร็จของสถานศึกษาในอนาคต หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ผ่านสภาพแวดล้อมต่างๆ ผ่านปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดจากความคิดของทุกคนจากทุกฝ่าย การระดมความคิด การส่งเสริมสนับสนุน ให้ทุกคนมีส่วนร่วม เต็มใจ และร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานภายใต้วิสัยทัศน์ในโรงเรียนที่มีภาวะผูกพัน ผู้นำจะต้องมุ่งเน้นเรื่องของการสื่อสาร ให้มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การสื่อสารที่ดีนั้นถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่ง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ผู้บริหารที่มีภาวะเชิงวิสัยทัศน์จะสามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและอนาคตทำให้องค์การนั้นๆ สามารถมองเห็นปัญหาและพร้อมสร้างความร่วมมือคนในองค์กร มีการมอบอำนาจให้กับกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่การเปลี่ยนแปลงตลอดจนการตรวจสอบ การเปลี่ยนแปลง และการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้กับองค์กรได้อย่างประสบผลสำเร็จ (รักเกียรติ หงส์ทอง และธนพงษ์ อุดมทรัพย์, 2559) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญ ที่ต้องจัดการศึกษา สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จึงต้องอาศัยศักยภาพของตนเอง และของทีมงาน ร่วมกัน รวมถึงความมีระเบียบระเบียนความถูกต้องที่ต้องดำเนินไป รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ วิสัยทัศน์ยังช่วยให้สมาชิกในองค์กรมีเป้าหมาย มีพลังพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ปรารถนาส่งผลให้การจัดการศึกษา มีคุณภาพและประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติได้ (ปัทมา ปันทังกูร, 2561)

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ ซึ่งภายใต้ข้อจำกัด อาทิเช่น โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนของนักเรียนมีแนวโน้มลดลง ครูไม่ครบชั้นเรียน ครูไม่ตรงสาขาวิชา และโรงเรียนขนาดเล็กขาดผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาบริหารงานให้เกิดคุณภาพ และประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ การดูแลคุณภาพชีวิตของเด็กทุกคนและมีการตรวจสอบ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ รวมถึงความปลอดภัยจากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 – 2565 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3, 2565) ซึ่งจะไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้นเลยถ้าผู้นำปราศจากภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้วิจัย จึงมีความสนใจในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์

3) ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งจะเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาประยุกต์ ปรับปรุง เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถ ทิศทางขององค์กรได้อย่างชัดเจน ในการรู้จักและเข้าใจสถานการณ์ขององค์กรเป็นอย่างดีให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และกระบวนการในการใช้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้นำ นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.4 ผลที่ได้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาของผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้ประสบผลสำเร็จสมบูรณ์อย่างเป็นรูปธรรม และบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 968 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified

Random Sampling) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากเครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อถามความคิดเห็นของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบบสอบถามเป็นลักษณะตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อให้เกิดความตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมี 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบโดยถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งกำหนดขอบเขตการวิจัยตามกรอบ ตามองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีลักษณะคำถามจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ (Rating scale) ตามวิธีของ Likert (Likert scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990, p. 202) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสร้างแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในสังกัด ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยด้วยค่า t-test และ F-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	3.95	0.74	4	มาก
2. ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.16	0.60	1	มาก
3. ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	3.97	0.65	2	มาก
4. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	3.97	0.67	3	มาก
รวมเฉลี่ย	4.01	0.67	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.60) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.65) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.67) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

5.1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ของสถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามองปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ท้าทาย และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างภาพความสำเร็จในอนาคตที่เป็นจริงให้กับโรงเรียน

5.1.2 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการโน้มน้าว จูงใจครูและบุคลากรเพื่อให้ยอมรับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

5.1.3 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความรู้สึภาคภูมิใจร่วมกันในความสำเร็จในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย

5.1.4 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการประพฤติปฏิบัติตน แก่ครูและบุคลากร ในสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการยึดมั่นการปฏิบัติตนตามวิสัยทัศน์และค่านิยมที่ดีของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการอุทิศตนในการทำงาน แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

5.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน สรุปได้ดังนี้ 1) จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสร้างวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและด้านการสร้างวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

5.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากคำถามปลายเปิด พบว่า 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจน สามารถถ่ายทอดให้บุคลากรเข้าใจตรงกับผู้บริหาร จากนั้นสร้างการทำงานเป็นทีมแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ระดมความคิดกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน สร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ควรค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้บุคลากรนำไปปฏิบัติบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรกระตุ้นให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ สร้างวิธีการบริหารสถานศึกษาที่ทันสมัย มีความเป็นรูปธรรมเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และควรสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อการบริหารงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรม สร้างความรู้สึกร่วมกันในความสำเร็จในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย 4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดมั่นการปฏิบัติตนตามวิสัยทัศน์และค่านิยมที่ดีของสถานศึกษา

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ พฤติกรรมของ ผู้นำหรือผู้บริหารที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจ แรงจูงใจ ให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา มีความ เลื่อมใส ศรัทธา พร้อมให้ความร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยดูได้จากประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน โดยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ จะให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อทราบถึงระดับแรงจูงใจของผู้ตาม เนื่องจากผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะใช้การจูงใจให้ผู้ตามเพิ่มความพยายามในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สืบเนื่องมาจากผู้ตามมีความมั่นใจต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จสูง ในที่สุดผลที่ได้จากการทำงาน

ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ความคาดหวัง (expectation) ของผู้ตามจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ผู้ตาม ทั้งนี้ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะต้องมีการเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นให้สมาชิกเข้าใจอย่างชัดเจน โดยเน้นผลผลิต เป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง 2557) มีบทบาทในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงาน และมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรเป็นอย่างมาก การที่จะทำงานให้สำเร็จหรือล้มเหลวก็อยู่ที่ตัวผู้นำและการใช้ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้อื่นได้คิดและแสดงออกมาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรเป็นสิ่งสำคัญ เช่น วงการศึกษาได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำว่ามีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนเพื่อนำโรงเรียนไปสู่การเปลี่ยนแปลง ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ไร้อุปสรรคขัดขวางความเปลี่ยนแปลง และไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างมีคุณภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ว่าเป็นความสามารถในด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่และสื่อสารวิสัยทัศน์ และการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ การเพิ่มประสิทธิภาพและความรับผิดชอบให้กับผู้ตามได้ร่วมตัดสินใจ ผู้นำต้องเป็นผู้มีเทคนิคให้ คำปรึกษาและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างสอดคล้องกับแนวคิดของ ร็อบบิน และเคอท์เตอร์ (Robbin and Coulter, 2003) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ว่า หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ในอนาคตขององค์กร โดยชี้ให้เห็นว่าองค์กรจะเจริญเติบโตและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างไร น่าเชื่อถือ น่าสนใจ และมีความเป็นไปได้จริง วิสัยทัศน์เช่นนี้ถ้าหากได้รับการเลือกและปฏิบัติอย่างเหมาะสมจะเป็นพลังขับเคลื่อนต่อการสร้างอนาคตขององค์กร ซึ่งในกระบวนการนี้ทักษะพรสวรรค์ และทรัพยากรจะถูกนำไปใช้อย่างเต็มที่เพื่อทำให้วิสัยทัศน์ปรากฏเป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ภูเฉลิมตระกูล (2561) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยเป็นรายด้านมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้กระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีวิธีการโน้มน้าวใจครูและบุคลากรเพื่อให้ยอมรับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สามารถอธิบายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกันได้ สื่อสารให้ครูและบุคลากรมองเห็นภาพวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้ชัดเจน กระตุ้นให้ครูและบุคลากรเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ โดยเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญของการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีวิธีสื่อสารให้ครูยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ สามารถเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้บุคลากรนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความตระหนักให้บุคลากรถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิงห์คำ ยอดปานันท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผลการวิจัยปรากฏว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของสถานศึกษา การมอง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ท้าทาย และหาแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกันวิเคราะห์ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยการจัดกิจกรรมสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่ส่งเสริมการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการคิดนอกกรอบในการทำงาน และศึกษาค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้วยการระดมความคิดกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน สร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สร้างภาพความสำเร็จในอนาคตที่เป็นจริงให้กับโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรินทร์ สุบินรัตน์, พิมพ์อร สดเอี่ยม (2561) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการโน้มน้าวใจครูและบุคลากรเพื่อให้ยอมรับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา อธิบายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกันได้ สามารถสื่อสารให้ครูและบุคลากรมองเห็นภาพวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้ชัดเจน กระตุ้นให้ครู และบุคลากรเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ โดยเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญ มีความสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยการสื่อสารให้ครูยอมรับ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เผยแพร่วิสัยทัศน์ให้บุคลากรนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ บุญหนัก (2561) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารกับความมีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

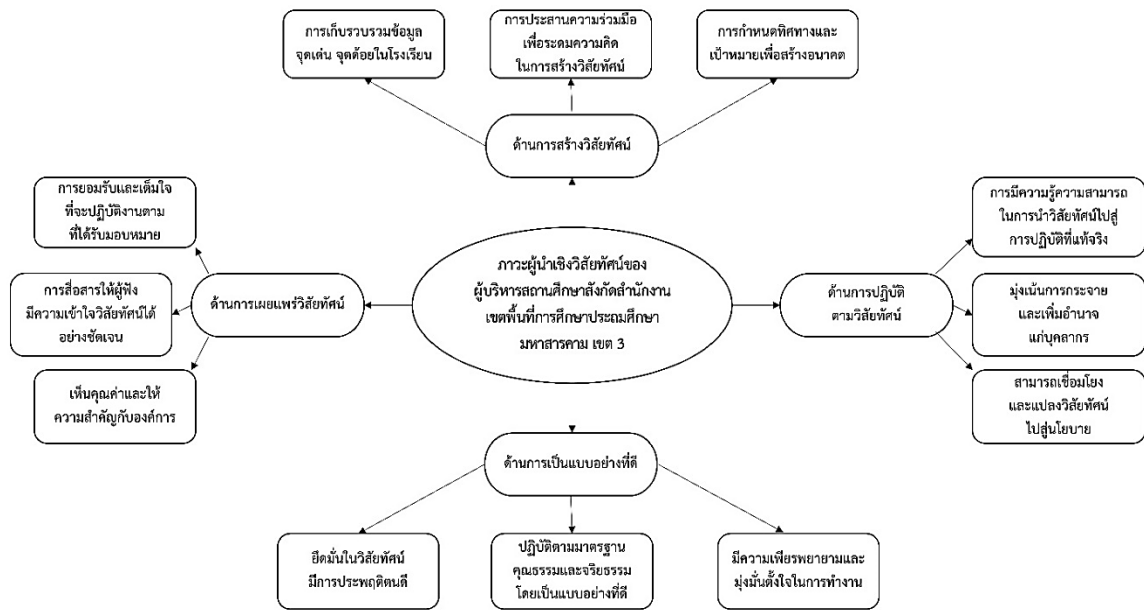
4) ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถในการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ไปสู่นโยบายเป้าหมาย แผนงาน โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำกับครูและบุคลากรในการกำหนดกลยุทธ์แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มอบอำนาจและความไว้วางใจครูและบุคลากรในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศและเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาได้ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อการบริหารงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความรู้สึกร่วมกันในการประสบความสำเร็จ

ในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซูซูกิ โยชิยุกิ (Zuzuki Yochiyuki, 2021) ได้กล่าวถึงถึงผู้นำกับวิสัยทัศน์ สรุปได้ว่า ผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์เพื่อดีดูความสนใจ วิสัยทัศน์ที่โน้มน้าวใจได้ ต้องเกิดจากความอยากทำจากใจไม่ใช่หลักเกณฑ์ภายนอกด้วยการรวบรวม วัตถุประสงค์ทั้งภายในและภายนอก ต้องมีการพูดคุยร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ และมีการถ่ายทอดเป็น ตัวอักษรหรือภาพวาดได้แล้วร่วมมือกันปฏิบัติ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิง วิสัยทัศน์ ประกอบด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ความคิด สร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วม

6.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและด้านการสร้างวิสัยทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มี ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล มีเป้าหมาย ที่แตกต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ทั้งการสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตาม วิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งถือเป็นกล ยุทธ์การขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนด้วยกันรวมพลังร่วมมือกัน ทำให้คณะครูมีจิตวิญญาณ การเป็น หุ่นส่วน ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการคิดเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรม เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่าง ต่อเนื่องส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดบรรลุเป้าหมายที่วางไว้นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติตนตาม วิสัยทัศน์และเป็นแบบอย่างที่ดีประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมมีคุณธรรมจริยธรรมและมีเจตคติใน ทางบวกเพิ่มขึ้นสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ โรงเรียนเกิดประสิทธิผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชระ ณรงค์ฤทธิเดช (2565) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บังคับบัญชาเทศบาล ในเขตภาคกลางของประเทศไทย ผลการการวิจัยพบว่า 1) บุคลากร เทศบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บังคับบัญชาเทศบาลในเขตภาค กลางของประเทศไทยในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความยืดหยุ่น ด้านจินตนาการ และด้าน แรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70, 3.69, 3.65$ ตามลำดับ) ส่วนด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับปาน กลาง ($\bar{X} = 3.46$) และ 2) บุคลากร เทศบาลที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกันมีภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ในภาพรวมไม่แตกต่าง กัน ส่วนบุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

จากภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แก่ 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 1.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล จุดเด่น จุดด้อยในโรงเรียน 1.2) การประสานความร่วมมือ เพื่อระดมความคิดในการสร้างวิสัยทัศน์ และ 1.3) การกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อสร้างอนาคต และ 2) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 2.1) การยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย 2.2) การสื่อสารให้ผู้ฟังมีความเข้าใจวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน และ 2.3) เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับองค์การ และ 3) ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 3.1) การมีความรู้ความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง 3.2) มุ่งเน้นการกระจายและเพิ่มอำนาจแก่บุคลากร และ 3.3) สามารถเชื่อมโยงและแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่นโยบาย และ 4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วย 4.1) ยึดมั่นในวิสัยทัศน์มีการประพฤติตนดี 4.2) ปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม โดยเป็นแบบอย่างที่ดี และ 4.3) มีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดี โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารได้รับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง

8.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนให้ผู้บริหารนำภาวะผู้นำวิสัยทัศน์มาปรับใช้ในสถานศึกษา โดยการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์และนำไปพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

8.1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุนภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา มาประยุกต์ใช้โดยทางหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกันวิเคราะห์ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ ระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย

8.2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักที่ทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

8.2.3 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

8.2.4 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีอุทิศตนในการทำงาน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นตลอดจนเอาใจใส่ครูและบุคลากร

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโซโย โดยใช้ การวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research: AR) หรือการวิจัย และพัฒนา

8.3.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับตัวแปรทางการบริหารการศึกษาอื่นๆ

8.3.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา

8.3.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

9. บรรณานุกรม

นพรินทร์ สุบินรัตน์, พิมพอร สดเอี่ยม. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 19. *วารสารอินทนิลทักษิณสาร*. 13(ฉบับพิเศษ). 67-82.

ปัทมา ปันทวงกูร. (2561). ภาวะผู้นำและการบริหารการเปลี่ยนแปลง ในแนวการศึกษาชุดวิชาการ พัฒนาทักษะและประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้นำทางการศึกษา (หน่วยที่ 1). พิมพครั้งที่ 3. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พิเชษฐ์ ภูเฉลิมตระกูล. (2561). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาล ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). **การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในแก่นการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รักเกียรติ หงส์ทอง, และธนพงษ์ อุดมทรัพย์. (2559). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในบริบทการนำการเปลี่ยนแปลง**. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*. 2(18). 73-87.
- วัชระ ณรงค์ฤทธิเดช. (2565). **ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บังคับบัญชาเทศบาลในเขตภาคกลางของประเทศไทย**. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 9(7). 232-244.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2557). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ แนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 – 2565 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการบริหารจัดการคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิงห์คำ ยอดปานันท์. (2562). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหาร การเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษาศาสาวิชาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพรรณิ บุญหนัก. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับความมีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 16(74). 191-204.
- สุริรัตน์ โตเขียว. (2560). **รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Robbins, S. P. (2003). *Organizational behavior: concepts controversies and application*. 10th ed. New Jersey : Pearson prentice hall.
- Zuzuki yochiyuki. (2021). **ผู้นำก็ต้องมีโคช [25 Things the Leader Must Know]** แปลโดย **ทินภัส พาหะนิชัย**. สมุทรสาคร : พิมพ์ดี.